

Štruktúry

Inspirácia ľudovým odevom

Romana Dubná

Bakalářská práce
2008

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta multimediálních komunikací

Ústav produktového designu

akademický rok: 2007/2008

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Romana DUBNÁ**
Studijní program: **B 8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimedia a design – Design oděvů**

Téma práce: **Struktury**

Zásady pro vypracování:

**Výtvarné zpracování a realizace vybraných finálních návrhů, cca 6 ks modelů.
Technická a teoretická příprava projektu, sběr potřebných informací a vyhotovení
práce dle zadaných parametrů.**

**Celou práci také odevzdat na cd rom v elektronické podobě. Prostudování
a analýza dostupných materiálů a informací, vlastní závěry.**

Rozsah práce:

**Výtvarné řešení designu oděvu ve variantách, finální řešení, výběr materiálu,
stříhové řešení, realizace vybraných oděvů, výtvarná dokumentace. 10 stran textu
na téma teoretické části, cca 20 stran přípravné skicy a fotodokumentace, vše
formát A4. Odevzdejte ve 3 stejnopisech.**

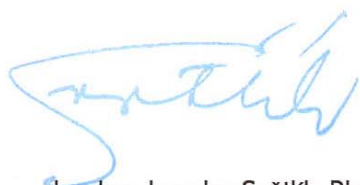
Rozsah práce: viz Zásady pro vypracování
Rozsah příloh: viz Zásady pro vypracování
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

Móda 20. století, Máchalová J.
Fashion now, Taschen, Terry Jones
Století módy, Charlotte Seelingová
The Dynamics of Fashion, Elaine Stone

Vedoucí bakalářské práce: **ak. mal. Šárka Šišková**
Ústav produktového designu
Datum zadání bakalářské práce: **7. ledna 2008**
Termín odevzdání bakalářské práce: **9. května 2008**

Ve Zlíně dne 28. února 2008

doc. Ing. Jaroslav Světlík, Ph.D.
děkan

ak. mal. Šárka Šišková
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Práca je výsledkom trojročného štúdia a nadobudnutých poznatkov z vlastnej tvorby. V prvom rade však výsledkom spôsobu spracovania odevu, ktorý za tri roky mne sa stal najbližším. Je inšpiráciou folklórom, časťami ľudového odevu, ktorý pre mňa ostáva aj naďalej nevyčerpatelnou studnicou nápadov. Vytváram nahodné štruktúry, ktoré vo svojej podstate sú súhrou niečoho, čo som si už vopred v praxi vyskúšala. Je osobným zhrnutím a ohliadnutím sa za tvorbou uplynulých troch rokov a spôsobov spracovania odevu ako takého, v ktorom som našla vlastnú cestu prezentácie mojich nápadov a ideí.

Kľúčová slova: štruktúra, tvorba, odev, folkór, prax

ABSTRACT

This work is result of the previous studies and is based on my own knowledge and production. First and foremost it is the clothing treatment which appeals to me and which i particulary enjoy. I create random structures which are combinations or my practical experience. It is a summary of my creative production of the former years of studying as well as they way method, concept of clothing treatment in which i found my path to present my ideas and the notions.

Keywords: structure, creation, clothing, folklore, practice

PodĎakovanie

Moje podĎakovanie patrí vedúcej ateliéru odevu, akad.mal. Šárke Šiškovéj za odbornú konzultáciu k mojej bakalárskej práci, rodine a priateľom za psychickú podporu a trpezlivosť v ťažkých chvíľach štúdia.

OBSAH

ÚVOD	7
I TEORETICKÁ ČÁST	8
1 ĽUDOVÝ ODEV	9
1.1 HISTÓRIA ĽUDOVÉHO ODIEVANIA.....	10
1.1.1 Pracovné kroje.....	11
1.1.2 Sviatočné kroje.....	12
1.1.3 Obradný kroj	13
1.2 ĽUDOVÝ ODEV A JEHO VYUŽITIE V SÚČASNOSTI	14
1.2.1 Štruktúry.....	15
2 PRVKY ĽUDOVÉHO ODEVU V MOJEJ PRÁCI	16
II PRAKTICKÁ ČÁST	18
3 MODERNÝ FOLKLÓR	19
3.1 POPIS MODELOV	20
3.2 INŠPIRAČNÉ KRESBY	22
3.3 FOTODOKUMENTÁCIA	24
ZÁVER	27
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	28
ZOZNAM OBRÁZKOV	29

ÚVOD

Je těžké psát o kroji. Aspon ja som sa o tom presvedčila při spracovaní tejto bakalárskej práce. Existuje nespočetné množstvo prameňov, či už knižných alebo internetových stránok. Ludový kroj je súčasť histórie každej krajiny. Nevybrala som žiadny konkrétny kroj ale snažím sa moju bakalársku prácu koncipovať ako čistú predstavu inšpirovanú vybranými časťami odevu. Rozhodla som sa psát v tejto práci všeobecne, spolu s krátkou históriou o častiach ludového odevu, ktoré boli mojou inšpiráciou.

Aj naďalej mám možnosť spolupráce z francúzskou organizáciou **Recyclaid** a prezentácie kolekcie, ktorá sa, ako názov naznačuje, zaoberá recykláciou odevov, používaním nosených vecí zo second handov, používaním textilných materiálov, ktoré boli vyradené z predaja. V ich nepísaných pravidlách sa nachádzajú aj materiály, ktoré sú vyrábané ekologickou formou a nevrhajú znečisťujúci tieň na životné prostredie. Preto som si vybrala ako jeden zo základných materiálov čistá biele bavlnené plátno, ktoré úzko súvisí s témou mojej práce.

Ako to už býva, bolo čistou náhodou, že som v second hande našla práve materiál vyhovujúci mojim požiadavkám a koncepčne mi zapadal do farebnosti celej kolekcie. Rada pracujem s kontrastami a preto som si zvolila prírodné plátno a umelý polyesterový materiál a skombinovala tieto na prvý pohľad nekombinovateľné materiály skoro v každom modeli kolekcie.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ĽUDOVÝ ODEV

Ľudové kroje patria do súboru národného kultúrneho dedičstva a preto sú tiež využívané v rozvoji štátnej reprezentácie, pre ktorú predstavujú autentické svedectvo tvorivosti ľudových vrstiev a sú dokladom obdivuhodnej vynaliezavosti a svojbytnosti prejavu vysokých estetických kvalít. Preto ostali ľudové kroje trvalou kultúrnou hodnotou akcentujúcou slávnosť verejných i rodinných aktov.

Široká paleta krojových typov je daná vo svojom celku nielen obecnými činiteľmi – stavom a vekom nositeľa, užitím oblečenia pre rôzne životné a spoločenské príležitosti ale aj rôznosťou krajiny, spôsobu života v nej a ekonomických, etnických a spoločenských podmienok. Je určitým druhom neverbálnej komunikácie medzi širokým spoločenstvom obyvateľov. Podľa odevu ľudia vedeli, z ktorej lokality nositeľ pochádzal, akú mal profesiu, národnosť, akého bol vierovyznania, k akej sociálnej vrstve patril.

Materiály, farby a ozdoby prechádzali neustálym vývojom, ktorý však respektoval daný systém. Postupný rozvoj zemeľskej tradičnej výroby umožňoval zvyšovanie životnej úrovne a tým aj nároky na reprezentatívnosť odevu. Akonáhle však ľudia z dediny začali dochádzať za prácou do miest, museli kroj odložiť a prevziať praktickejšie mestské oblečenie. Zánik krojov ako bežného každodenného odevu je zákonitým článkom vývoja spoločnosti. Podstatné zvýšenie životnej úrovne po vytlačení zemeľskej malovýroby družstevnou veľkovýrobou zmenilo tak podstatne, že sa nutne musel zmeniť i spôsob odievania. S nárastom priemyselnej výroby boli ručne vyrábané časti nahradzované priemyselne vyrobenými. Miesto vyšívajúcich ornamentov sa našívali nakupované ozdobné porty a lemovania. Doma vyrábané potisky boli nahradené priemyselnými.

V ľudovom odevu sa stretávame s prvkami zavínovacieho odevného typu, s jednoduchými strihovými formami, ale aj s výšivkami, ktorých ornamentika bola inšpirovaná alebo prevzatá z renesančných vzorníkov. Tvary niektorých odevných súčastí – čepce, živôtky, rukávce – nesú stopy módy baroka, rokoka a biedermeieru.

1.1 História ľudového odievania

Kroj je výsostne umelecké dielo, v tradičnej kultúre rovnako dôležité ako ľudová architektúra, pieseň, rozprávka. Kroje tvorili a zdokonaľovali celé generácie ľudových umelcov, až nadobudli svoju vrcholnú. Kroj je od hlavy po päty, od celku až do poslednej nitky, celou výstavou ušľachtilej krásy, vybrúseného jemného zmyslu pre tvar, farbu, materiál, a priam ideálnou harmóniou všetkých svojich zložiek. Človek v kroji nebol anonymný. Svojím odevom hlásal príslušnosť k určitej dedine, ku konkrétnemu ľudskému a duchovnému spoločenstvu. Zároveň sa cítil byť viazaný jeho zvyklosťami, morálkou a mal povinnosť zachovávať dobré meno svojho spoločenstva. Kroj duchovne spájaj ľudí. Každý mal právo nosiť krásny kroj, ktorý ho povznášal, dával dôstojnosť, noblesu.

Oblečenie prostých ľudí bolo vzhľadom k jeho použitiu v práci, veľmi jednoduché a účelné. Väčšinou si ho zhotovovali sami. Z vypestovaného lanu sa tkali látky na košele, vlna z oviec im slúžila na teplejšie odevy, koža na topánky. Šilo sa ručne, ženy spracovávali ľan na priadzi a nasledovne na nej aj tkali. Je až neuveriteľné, že jemné látky dokázali utkať.

Čím hlbšie do histórie, tým poznáme menej konkrétnu informáciu a odborníci preto chápu analógiu odievania na našom území a s odevným základom ľudových vrstiev susedných národov. Na rozdiel od odevu vyšších vrstiev spoločnosti, ľudový odev nemožno radiť čisto historicky. Je možné ho zaradiť rámcovo v dobovom pojatí avšak zachované historické prvky slúžia skôr k pochopeniu jeho svojráznej vývojovej cesty. Kroj je špecifický typ odevu, spojený s jeho užívateľom, so životom. Prvé zreteľnejšie dokumentujúce správy o krojoch sú z druhej polovice 18. storočia. V literatúre sa spomínajú strážkyne tradičného štýlu. Boli to väčšinou rešpektované ženy. Ako strážkyne odevných tradícií dbali na to, aby sa do kraja nedostávali novoty. Reflektujú špecificky vývoj dedinskej spoločnosti. Na vznik a vývoj kroja vplývali najmä druh práce a zamestnania, spoločenská a triedna príslušnosť, náboženstvo a styk s historickou módou vyšších spoločenských vrstiev.

1.1.1 Pracovné kroje

Charakter pracovného odevu bol priamo určený potrebou nositeľa. Potreby práce mu dávali potrebnú jednoduchosť. Odev musel byť praktický, pohodlný, umožňujúci pohyb a ľahko udržiavateľný. Vyrábala sa z pokiaľ možno lacných materiálov. Boli to väčšinou domáce plátna rôznych kvalít. Na rozdiel od odevov slávnejších je škála farieb pracovného odevu chudobnejšia. Sú to hlavne prirodzené odtiene prírodných vlákien. Ostatné farby sú používané iba ako akcent – prúžok v tkanine, lem, stuha, farby punčochy...

Pracovné kroje mali svoje varianty, ktoré boli dané viac ako regiónom, rôznorodosťou pracovných úkonov. Ženy používali zásteru tak zaplátanú, že pripomínala „patchwork“. Zaujímavá je rôznorodosť záster, v celku odev pôsobil ako farebná koláž. Podstatou pracovného odevu bol účel, preto nepodliehal príliš tradícii. Vyvíja sa minimálne s využitím starých, dobre použitých typov. Charakteristickou súčasťou je ženská **jupka**. Je to obecné rozšírené vypasovaný kabátik, upjatý ku krku. Košela má rovné krátke rukávy, ktoré sa podvliekajú pod dlhé rukávy jupky. Základnou súčasťou je dlhá košela a sukňa z ľanu, na ktorú sa podľa ročného obdobia obliekali živôtik, záster, kabátik a odevné plachty. Živôtik tzv. **kordula**, najviac podliehal móde. Neskôr do pracovného odevu prenikla továrnska výroba silných látok.

Obrázok č.1

1.1.2 Sviatočné kroje

Sviatky boli oslavované výrazne niekoľkodňovo a v patričnom odeve. V ten deň sa konali iba najnutnejšie práce spojené hlavne s prípravou jedla. Niektoré z týchto dní si vyžadovali špeciálny odev, ktorého hlavným znakom bola reprezentácia. Sviatočnému kroju bola v ľudovom odievaní venovaná značná pozornosť. Bol odevom používaným pri slávnostných príležitostiach ako nedelné bohoslužby, veľké tanečné zábavy, slávnostné rodinné okamžiky. Pre ženu boli tieto vybočenia zo stereotypu príjemným naplnením pri každodenných povinnostiach a preto často prevyšuje počet hodín strávených prípravou kroja nad samotnou príležitosťou. Sviatočné kroje sa odlišovali cenou, ktorá bola značne vysoká a preto sa dedili aj niekoľko generácií. Vďaka tejto tradícii sa mohli formovať obecné zbierky. Výrazne sa oddeľujú podľa kategórie veku a stavu. Úprava hlavy je rozdelená podľa krajov ale drží sa jednej hlavnej zásady, kedy slobodné dievky hlavu nezakrývajú ale zdôrazňujú bohatosť vlasov. Pôvodne striedma silueta sa rozširuje a skracuje až nad kolenná. Rukávy sú široké, preto je potreba fixácie škrobením, skladaním a formovaním. Kroj využíva kontrasty – k prebujnelým tvarom a hýrivej farebnosti kontrastujú štíhle, čierne obuté nohy a výrazne zúžená línia pasu. V manželskom stave, žena jako podriadená nosila povinne pokrytú hlavu a verejne neodhalovala vlasy.

Významnou súčasťou sú kabátky rôznych strihov a farieb, do pasu šité so širokými rukávmi u ramien nabranými a u zápestia úzkymi s veľkými výstrihmi. Ku kroju patrí bohatá výšivka, ktorá sa stala jedným z hlavných ukazovateľov regionálneho kroja. Sviatočný kroj mal každý človek a záležalo na jeho postavení a majetku jak nakladný bol. Kroj sa vrstvil a tak ženy často používali všednú sukňu jako spodničku pod hodvábnu sukňu.

Obrázok č.2

Obrázok č.3

1.1.3 Obradný kroj

Najviac zvykov sa dochovalo v súvislosti so svadobným obradom. V minulosti dlho pretrvávali tradičné zásady pevného chodu rodinného a spoločenského života a s tým súvisela aj zmena stavu, ktorá bola podstatným predelom života. Slobodný človek žil inak ako ženatý, mal istú zodpovednosť k svojmu stavu a tú prezentoval aj odevom a to sa odrážalo v symbolike farieb, spôsobe ustrojenia a zostave oblečenia. Súčasťou svadobného celku je početné oblečenie svadobčanov – družičiek a družbov vo veselých farbách. Rodičia a kmotri obliekajú odev dôstojnejší, často o generáciu starší, z ich vlastnej svadby.

Odev nevesty je mimoverbálnym vyjadrením motívov lasky, symboliky života. Výrazným atribútom nevesty je krásny zdobený veniec ako pokrývka hlavy, ktorý vyjadruje slobodu. Súvisí s tzv. „čepčením“, ktoré získalo vývojom radu podôb. Kroj nevesty vyjadroval stav vydanej ženy. Mala odevom skryté ruky. Farebnosť nebola hýrivá (smútok zo straty slobody).

Obrázok č.4

Obrázok č.5

1.2 Ľudový odev a jeho využitie v súčasnosti

Ľudový kroj sa už dnes bežne nenosí, ale mnohým ľuďom ešte pár kusov ostalo v šatníku a obliekajú si ich na rôzne slávnosti, ktoré dodržiajú ako pekne tradície v niektorých mestách a dedinách. Je umelecké dielo v tradičnej kultúre tak dôležité ako ľudová architektúra, rozprávka aj pieseň. Dôležité je , že i dnes si mnoho ľudí uvedomuje, aký poklad sú tradičné kroje. Krásu ľudových krojov si uvedomovala rada umelcov, maliarov ako bol Jozef Mánes, bratia Uprkové a iní. V ich maľbách ostávajú zachované pôvodné podoby krojov. Majú svoje miesto na javisku v klasických hrách, operách, v expozíciách múzeí aj na svetových kultúrnych výstavách. Prvky ľudového tradičného odevu obohacujú súčasnú módu. Trvalou zárukou rukodielneho charakteru podstatne presahujú rovinu dočasných módných vln. Pre dnešný svet sú však kroje nielen príťažlivým bodom folklórnych vystúpení ale celé 20. storočie aj významnou témou zberateľstva – a to nielen vo sfére verejnej ale aj v súkromí. Prvými folklórnymi scénami sú tzv. „**krojové svadby**“, kde sa ľudia brali v tradičných krojoch, aj keď sa častejšie konali obrady v civilnom oblečení.

Obrázok č.6

Obrázok č.7

1.2.1 Štruktúry

Bakalársku prácu som súhrne nazvala štruktúry. Pod týmto názvom sa skrýva spôsob tvorby, ktorý mne sa stal za uplynulé roky štúdia blízky. Štruktúra (z latinského *struere*, skladať, zostavovať, budovať) označuje spôsob zloženia, usporiadania pravidelných a nepravidelných zákonistostí.

Už v prvok roku štúdia pri mojej prvej práci som model tvorila hraním sa s materiálom, jeho prešíváním, strihaním a opätovným zošíváním.

Počas druhého ročníka prišla príležitosť navrhnúť a zrealizovať model, ktorý bol prezentovaný na predajnej výstave recyklovaných odevov v Paríži. Hlavnou ideou bolo vytvoriť model z materiálu z druhej ruky. Dlho som sa pohrávala s touto myšlienkou a nakoniec mal model úspech a naskytla sa mi možnosť spolupráce s touto organizáciou. V tvorbe týchto modelov uplatňujem moje tradičné postupy tvorby zošívania, strihania, opätovného zošívania a podobnej hry s materiálom. Aj tieto modely sa mi stali inšpiráciou v mojej práci.

2 PRVKY LUDOVÉHO ODEVU V MOJEJ PRÁCI

Plátno

Materiál, z ktorého si zhotovovali odev si väčšinou dopestovali a spracovali sami. Doma spracované ľanové a konopné plátno tvorilo väčšinu používaného materiálu. Tenké jemné plátno sa používalo na sviatočnejšie odevy a plátno s hrubšou väzbou na pracovné odevy.

Kabátik

Súčasť ženského odevu kryjúca hornú časť tela mal rôzne strihové riešenia. Väčšinou uplý na telo nositeľa s dlhými rukávami. Výber materiálu závisel od ročného obdobia. Strihovo rozdelený dvoma zvislými líniami na prednom aj zadnom diely, bez golieriku s menším výstrihom.

Sklady

Využívali sa v celej škále častí ľudového odevu, pri bohate naskládaných sukniach, golieri ako samostatne používanom, bohatých naskládaných rukávoch, či pokrývkach hlavy.

Výšivka

Pozoruhodnú estetickú hodnotu mala zo všetkých folklórnych remesiel práve výšivka. Z výzdobných techník jednoznačne dominuje. Jej najrannejšie štádia vývoja súvisia so zošíváním jednotlivých častí. Vyvinula sa z troch druhov stehov : zo spojovacieho, ktorý spájal jednotlivé časti, z ukončovacieho, ktorý ukončoval a fixoval okraje výšiviek a upevňovacieho, ktorý upevňoval nazbieranú textíliu. Súčasne sa využíva aj používanie iných techník ako je paličkovaná čipka, pletenie ihlicami, pletenie na ráme, háčkovanie, tkanie na krosnách, tkanie na forme, tkanie kartičkami, rôzne našívanie ozdobných prvkov a iné.

Pásová línia

U všetkých typoch folklórneho odevu je ľahko povšimnuteľné, že ženský odev má výraznú X líniu, čo znamená, že zvyrazňuje pas nositeľky.

Rukávy

Veľké rukávy boli neodeliteľnou súčasťou folklórneho odevu a zvyrazňovali šírku ramien. Sú typickým tvarom, ktorý dopĺňa líniu ľudového odevu.

Biela farba

Farba čistoty a života. Jedna zo základných farieb ľudového odevu aj mojej bakalárskej práce. Je synonymom nepoškvrnenosti a svetla. Stabilizuje, posiluje a prebúdzá bdelé vedomie a tvorivosť.

Obrázok č.8

Obrázok č.9

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 MODERNÝ FOLKLÓR

O kultúru folklórneho odevu som sa začala zaujímať už v prvom semestri. Vtedy ma prvý krát napadla myšlienka inšpirácie práve týmto témom. Nadchol na nápad nechať sa voľne inšpirovať ľubovoľným odevom a jeho prvkami. A preto som pri postupe práce nevytvárala konkrétny návrh ako konkrétny odkaz na kroj. Veľa času som strávila hľadaním prvkov, ktoré sa by sa mi zdali najvhodnejšie pri tvorbe tejto kolekcie. Ako som už spomínala v teoretickej časti, kde som tieto prvky širšie rozviedla.

Vo všetkých modeloch som sa snažila skombinovať prvky inšpirácie tak, aby vyzerali ako jedna súvislá kompozícia. Je pre mňa osobne dôležité tvoriť odevy, pri ktorých od prvého pohľadu bude jasné, že sú tvorené mojím rukopisom a vyjadrovacími prostriedkami. Strihy modelov sú spracované tak, aby bola zvýraznená pásová línia a silueta typická v ľudovom odevu.

Snažím sa o to, aby boli modely voľne kombinovateľné a ženské, preto mi ako inšpirácia slúži výhradne ženský ľudový odev až na jednu výnimku. Farebnosť modelov sa pohybuje v troch farebných variantách. Ako hlavné farby som použila bielu, farbu čistoty a tiež jednu zo základných farieb ľudového odevu, ktorá je zosobnená v bielom plátne. Ako oponent na prírodný materiál je v mojej kolekcii použitý polyesterový prúžkovaný materiál metalického vzhľadu a šedej farby. Osobne mám rada, keď môžem pracovať s tak veľkým rozdielom a kombinovať na prvý pohľad neskombinovateľné materiály. Každá takáto práca je pre mňa výzvou.

Mojou snahou bolo vytvoriť kolekciu ženských odevov inšpirovanú folklórom a zanechať tak odkaz, ktorý by som mohla voľne nazvať moderných folklórnym odevom.

3.1 Popis modelov

Prvý model, ktorý by sa dal nazvať dámskymi šatami, je výrazne preexponovaný riasením a záhybmi. Hornú časť modelu tvorí plavkový strih z bieleho plátna. Od pasu dole som sa nechala unášať náhodou a riasila som pásy plátna a lesklého kovového materiálu a prišívala na spodnú strihovo jednoduchú sukňu. Na tomto modeli som zapojila do hry aj materiál, ktorý je určený na šitie posteľných prikrývok a plní sa perím. Na tomto odevu som chcela vytvoriť zaujímavú kresbu. Model má pôsobiť dojemom nadýchanosti, ktorá je synonymom riasenia a vrstvenia folklórneho odevu hravým pre nositeľku.

Je súčasťou výstavy Ústavu produktového designu v Českom centre v New Yorku.

Po vytvorení prvého modelu som mala nutkanie vytvoriť čistý a jednoduchý model. V tomto duchu sa nesie druhý model, ktorým sú jednoduché šaty v nadkolennej dĺžke z jemného bieleho plátna. Sú poskladané z pravidelných záhyboch, ktoré sú strihnuté v rovnakej dĺžke a vytvárajú tak zaujímavu hru svetla, ktorú som použila aj v ďalších modeloch. Súčasťou modelu je krátky kabátik do pasu, na ktorom vytváram štruktúry prešíváním. Na kabátiku nepoužívam žiadne zapínania, takže voľne sedí na postave. Na zadnom diely je použitá farebná stuha ako odozva na farebné stuhy, ktoré môžeme vidieť v početnom používaní v ľudovom kroji. Rukávy kabátika sú krátke a náhodne riasené.

Hru svetla som naplno využila pri tvorbe tretieho modelu a bola mojím pevným bodom pri jeho tvorbe. Je to trojdielny model, ktorého súčasťou je vrch plavkového strihu z bieleho plátna, ktorý z prednej širšej časti prechádza do dvoch úzkych pásikov. Pri tvorbe kabátiku som prvý krát využila výšivku avšak nie tradičné pravidelné tvary fauny a flóry ľudového odevu. V strihovom riešení som vychádzala z tzv. korduly a členila som ho dvoma zvislými čiarami na prednom aj zadnom diely. Veľmi výrazne som tu podtrhla šírku ramien zdvihnutím prieramku rukáva. Na ploche kabátiku som sa vyhrala s výšivkou, ktorú tvorím na šijacom stroji. V prepojení s nohavicami som využila na zadnom diely záhyb a takisto aj na rukávoch. Záhyby sú nosným prvkom nohavic, ktoré sú ušité z bieleho plátna. Na prvý pohľad sú širokou sukňou, až po pohybe je viditeľný nohavicový strih. Inšpiráciou mi boli detvianske široké nohavice, ktoré som posunula ďalej do netradičnosti.

Vo štvrtom modeli je vo väčšej časti používaný lesklý kovový materiál. Šaty sú šité z dvoch častí. Ako prvá časť je samostatný predný diel, ktorý je husto pošitý záhybmi. Mojou predstavou bolo, aby tento diel držal samostatne na tele. Ako základ spodnej časti modelu som opäť použila jednoduchý strih sukne, na ktorý som v niekoľkých vrstvách našívala časti kruhového strihu rovnakej šírky, takže vytvárajú dojem pravidelnosti. Kruhy sú šité z dvoch častí. Vrchná je z kovového materiálu a spodná z bieleho plátna. Vrchnú časť pošívam bielou niťou, aby došlo k prepojeniu medzi týmito kombinovanými materiálmi. Sukňa je variabilná, kruhy sa môžu ohýbať a vznikajú tak pravidelné či nepravidelné biele záhyby na šedých kruhoch.

V piatom modeli som sa rozhodla použiť ako základný materiál kožu, ktorej spracovanie je súčasťou ľudových remesiel. S kožou pracujem prešíváním. Tento model nemá žiadny základný strih, pretože strih vytváram rovno na krajčírskej panne. Materiál strihám na tenké pásy, ktoré prešívam do lícnej strany odevu. Model je doplnený jemným bielym plátnom prešívaným čiernou niťou ako kontrast.

Piaty model nie je pre mňa ani zďaleka tým posledným. V tvorbe tejto kolekcie by som ďalej chcela pokračovať a posunúť ju iným smerom, využiť hýrivosť farieb, výšiviek a stúh tak, aby to koncepčne zapadalo do mojej rozpracovanej bakalárskej kolekcie. Dúfam, že sa mi naskytne možnosť kolekciu prezentovať na súťažiach u nás či v zahraničí.

3.2 Inšpiračné kresby

Obrázok č.10

Obrázok č.11

Obrázok č.11

Obrázok č.12

3.3 Fotodokumentácia

Obrázok č.13

Obrázok č.14

Photographer **Jirka Pop**

Model Blanka B.

Obr.č.15

ZÁVER

Na mojej bakalárskej práci som pracovala s chuťou a nasadením, ktoré som dovtedy nepoznala. Chcela by som kolekciu dotiahnuť do finálnej fázy dvanástich modelov. Plynule postupovať do farby a zaujímať sa o tému z iného hľadiska, hľadať v nej fylozofické odkazy ľudového odievania., ktoré nachádzame v symboloch odevu.

Táto bakalárska práca bola mojou prvou väčšou kolekciou, pri ktorej som musela postupovať inak ako som bola dovtedy zvyknutá. Všetko som robila pre určitý význam a nie preto, že sa mi to tak páči. Takisto som sa spoliehala pri práci na vlatný úsudok, cenné rady kolegov a v neposlednom rade na konzultácie.

Myslím, že s bakalárskou prácou som spokojná, nikdy však človek nemôže tvrdiť, že vytvoril niečo dokonalé bez chýb. Vždy je čo zlepšovať a ja mám pocit, že táto práca bola pre mňa nakopnutím do ďalšej fázy práce a že mi dala množstvo nových poznatkov.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Teršl, Stanislav: Abeceda textilu a odívání; Radix 1995

Stránska, Drahomíra: Lidové kroje v Československu; Čechy, 1949

Langhammerová, Jiřina: Lidové kroje; Praha, 2001

Staňková, Jitka: České lidové tkaniny; Nakladatelství technické literatury, Praha, 1989

Internetové stránky: [http://cs.wikipedia.org/wiki/P1%C3%A1tno_\(vazba\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/P1%C3%A1tno_(vazba))

<http://www.lidovakultura.cz/page.aspx?pid=114>

<http://www.rejstrik.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=111626>

<http://www.uluv.sk/product/odev-248/>

<http://kroje.szm.sk/>

ZOZNAM OBRÁZKOV

- Obr.č. 1 Kresba Václav Malý, pracovní kroj
- Obr.č. 2 Sviatočné kroje
- Obr.č. 3 Nedel'ný sviatočný kroj – ženský a mužský
- Obr.č. 4 Svadobný kroj
- Obr.č. 5 Sviatočný svadobný kroj dievčenský
- Obr.č. 6 Vystúpenie – Hontianska paráda
- Obr.č. 7 Detvianske folklórne slávnosti
- Obr.č. 8 Sviatočný kroj – dnešné využitie
- Obr.č. 9 Žena při tradičnom spracovávaní ľanu
- Obr.č. 10 Kresba č.1
- Obr.č. 11 Kresba č.2
- Obr.č. 12 Kresba č.3
- Obr.č. 13 Kresba č.4
- Obr.č. 14 Fotodokumentácia modelov
- Obr.č. 15 Fotodokumentácia modelov
- Obr.č. 16 Fotodokumentácia modelov